

Verslag

Sprintreview BRO Standaardisatie - Grondwatermonitoring

Datum sprintreview

14 maart 13:30-16:00

Locatie

OKS, Amersfoort

Voorzitter

Frank Terpstra

Aanwezig

Zie deelnemerslijst achteraan

Verslag

Annita Vijverberg, Erik Simmelink

Hieronder vindt u een verslag van de bijeenkomst. Bij dit verslag horen de sheets waarin de presentaties zijn weergegeven.

Agenda bijeenkomst

- Welkom en inleiding
- Acties n.a.v. sprint review 14 feb.
- Publieke consultatie catalogi GAR en GMN
 - Het proces
- Grondwaterstandsonderzoek (GLD)
 - Scopedocument 0.7
- LT planning, sprintdoelen, volgende sprint
- Rondvraag

Welkom en Inleiding

Er zijn geen aanvullingen op de getoonde agenda.

Acties n.a.v. sprint review 14 februari

20190117-02: De beheersorganisatie is in wording. Punt wordt in kader "Beheer standaarden" opgepakt/ punt blijft staan.

20190117-03: is uitgevoerd.

20190214-01: is uitgevoerd.

Publieke consultatie catalogi GAR en GMN

De structuur van de catalogus-documenten die in publieke consultatie gaat is anders dan wat de lezers van de online catalogus nu gewend zijn. Frank geeft een toelichting op de structuur: waar de hoofdstukken uit de online catalogus straks terug te vinden zijn in de documenten die in consultatie gaan.

Frank geeft ook een toelichting op hoe stakeholders kunnen reageren: via Github. Frank verzoekt de aanwezigen om, als men de catalogus gelezen en beoordeeld heeft en men heeft geen opmerkingen, dit dan ook expliciet op Github te zetten: "beoordeeld en geen opmerkingen".

Janco vraagt of het ook mogelijk is dat de provincies hun opmerkingen gecoördineerd, gebundeld aanleveren en dan niet via Github maar bijvoorbeeld via email. Frank: Het liefst ontvangen we het per onderwerp in Github maar eventueel mag commentaar ook in gediend worden door een Excel document op te sturen met daarin de kolommen die in de template op Github gevraagd worden. BRO standaardisatie zal ze dan geautomatiseerd,

per rij in Github opnemen. We doen dat met behulp van een softwaretool die vanuit Excel (op basis van de kolommen) de Github issues aanmaakt. Frank geeft aan dat we deze softwaretool ook zullen delen met de aanwezigen (en publiceren) zodra deze gereed is. *Actie 20190314-01*

Datum start Publieke consultatie is nog niet bekend, verwacht binnen nu en 2 weken. Zodra GAR en GMN catalogi in publieke consultatie staan, sturen we een mail naar de deelnemers (genodigden) van dit overleg met de mededeling dat ze open staat. Janco vraagt of we de documenten ook kunnen meesturen met die email. Frank zegt toe een link in de email op te nemen met de directe download link (in plaats van een link naar een webpagina waar de download link staat) (*Actie 20190314-02*).

Grondwaterstandonderzoek

Erik stelt Marcel Jeurink (Mos grondmechanica) en Jos von Asmuth (KWR) voor als de materiedeskundigen voor GLD en bespreekt de stand van zaken van het scope document GLD. De 0.7 versie van het scopedocument wordt volgende week ter review aan de Domeinbegeleidingsgroep Grondwater aangeleverd, waarna deze versie ook voor feedback door stakeholders op Github zal worden gepubliceerd.

Hieronder de vragen en opmerkingen die besproken zijn:

- Wordt stand of stijghoogte geregistreerd?
In het geval van 'freatisch' grondwater wordt de grondwaterstand geregistreerd. In het andere geval de stijghoogte van het grondwater. Beide grootheden kunnen dus geregistreerd worden onder GLD.
- De waargenomen/gemeten grootte is bij de veelgebruikte druksensoren de waterdruk van de kolom water boven de sensor, deze wordt omgerekend naar de stijghoogte.
- Tijdens de discussie ontstaat verwarring over gebruikte termen. Er is dus behoefte aan het goed definiëren van de verschillende termen (zoals grondwaterstand, stijghoogte, grondwaterspiegel etc. Het standaardisatieteam gaat hier aandacht aan schenken in de komende gegevensinhoudelijke uitwerking.
- In welke eenheid en met welk referentiepunt wordt de grondwaterstand vastgelegd? Dat moet nog uitgewerkt worden.
- In de definitie van grondwaterstandonderzoek in het scope document staat nu alleen de koppeling naar GMN genoemd, ook de koppeling naar GMW zou opgenomen moeten worden in de definitie. Alternatief: Beide koppelingen verwijderen uit de definitie en die elders in scopedocument vermelden.
- Er ontstaat een discussie welke gegevens er allemaal opgeslagen zouden moeten/kunnen worden: alleen de stijghoogte of grondwaterstand of ook andere voor de grondwaterstand of stijghoogte relevante of basisgegevens (zoals hieronder benoemd). We nemen deze opmerkingen mee in overweging. Hierbij moeten we ons realiseren alle bronhouders, dus ook bijvoorbeeld kleinere gemeenten, ermee uit de voeten moeten kunnen.
 - Inhanghoogte sensor
 - Dichtheid van het grondwater
 - EC (geleidbaarheid)
 - Temperatuur (Henny vraagt hier extra aandacht voor omdat het RO dat gaat over warmte-koude opslag voorlopig op zich laat wachten en deze informatie wel geborgd zou moeten worden)
 - Chloridegehalte

- de gemeten waterdruk
- de luchtdruk tijdens de waterdrukmeting

Voorgesteld wordt om (een aantal van) deze gegevens 'optioneel te laten', onder het IMBRO regime. Erik geeft aan dat zoiets niet zonder meer kan.

Frank licht toe dat er in de BRO drie 'kwaliteitsregime'-mogelijkheden zijn (deze zijn ook beschreven in het scopedocument):

1. IMBRO - Gegevens zijn authentiek en worden verplicht aangeleverd. Alleen wanneer er een regel is die aangeeft in welke situatie het gegeven ontbreekt, mogen gegevens ontbreken.
2. IMBRO/A – Dit is het kwaliteitsregime dat hoort bij historische gegevens. Bij dit lichtere IMBRO/A regime mogen bepaalde gegevens ontbreken of mag voor bepaalde authentieke attributen bijvoorbeeld een waarde 'onbekend ingevuld worden.
3. IMBRO+ - Dit zijn niet authentieke gegevens, 'bovenop' de IMBRO gegevens. Als er wordt voorgesteld om gegevens optioneel te registreren betreft het om niet authentieke IMBRO+ gegevens. Momenteel is het IMBRO+ regime niet in scope van de standaardisatie.

Het is mogelijk om (bijv.) waterdrukgegevens eerst als optionele gegevens gedurende een bepaalde periode onder IMBRO+ regime te registreren en als na verloop van tijd de ervaring is dat de bestuursorganen dat allemaal (willen) doen zouden deze gegevens onder het authentieke IMBRO regime kunnen gaan vallen.

Janco geeft aan ruwe meetgegevens (drukgegevens) uit druksensoren te willen kunnen vastleggen in de BRO om berekende grondwaterstanden of stijghoogte te kunnen reproduceren in de toekomst. Hij wil daar liever geen eigen database voor hoeven aanleggen.

Henny wil graag dat de behoefte om de, in de druksensoren geregistreerde, temperatuurgegevens te registreren in het scopedocument GLD wordt opgenomen, vanwege de relevantie van deze gegevens voor warmte/koude opslag toepassingen en het feit dat het registratieobject waarin WKO gegevens worden geregistreerd, veel later gepland staat.

Vragen bij Proces, slide 19

- De handmetingen hebben ook een plek in het plaatje?
 - Ja, die kun je ook kwijt.
- Graag het plaatje verduidelijken door toevoeging van het bronhouderportaal (zoals dat bij GAR in het schematisch procesplaatje ook is gedaan).

Over de tabel wettelijk kader (slide 24): Verdrogingsnetten staan niet apart vermeld; dat hebben we onderkend, we gaan daarover in overleg met relevante provincies en mogelijk gaan we daarvoor een apart monitoringdoel toevoegen.

Waterspanningsmeters worden veel gebruikt in de geotechnische toepassingen. Deze worden echter niet gebruikt in een grondwatermonitoringput. Daarom vallen de waterspanningsmeters nu buiten scope. In de geohydrologische wereld wordt over het algemeen in peilbuizen in zandpakketten gemeten. In de geotechnische wereld wordt ook wel met behulp van waterspanningsmeters gemeten in kleipakketten (in combinatie met sonderingen). Aanwezigen vragen zich af hoe deze metingen zich verhouden tot grondwaterstandsmetingen in een buis. Komt dit overeen? Beiden representeren de grondwaterdruk. Verdere details zijn voor nu niet relevant omdat de waterspanningsmeters buiten scope zijn geplaatst.

Als gebruiker is het belangrijk te weten wat het doel is geweest van de meting. Beïnvloede metingen rondom (vaak kortere) infrastructurele projecten hebben mogelijk andere hergebruikswaarde dan metingen in het kader van langjarige monitoring. Metingen voor het ene doel zijn representatiever voor de omgeving dan de ander.

De vraag is of GMN voldoende inzicht in het meetdoel, of is het voor GLD van belang de vastte leggen informatie over meetdoel (binnen GMN) uit te breiden of aan te vullen? De aanwezigen wordt gevraagd dit te checken bij de doelen van GMN en zonodig feedback te geven (*actie 20190314-03*).

Harrie geeft aan dat de in het overzicht van relevante standaarden opgenomen ISO23211 norm een oude standaard is. De NEN-normen voor plaatsing peilbuis zijn goed. Normen voor het meten van grondwaterstanden zijn er veel minder. Er is wel volgende week een op initiatief van RWS een meeting georganiseerd vanuit NEN voor het verkennen van het maken van een norm voor het meten van grondwaterstanden. Verschillende aanwezigen gaan er naar toe.

Er worden handmetingen uitgevoerd voor controle. De wens wordt geuit om die op te nemen in de BRO. Deze metingen kunnen geclassificeerd worden als controle metingen. Erik geeft aan dat dit onderkend is, en dat dit ook in de standaard zal worden opgenomen

In het komende standaardisatieproces zal er een of zonodig workshop(s) georganiseerd worden waarin samen met stakeholders bespreken welke gegevens er precies vastgelegd moeten gaan worden en welke gegevens niet en onder welk regime. Het is nu nog te vroeg om deze workshops in te plannen.

Wat is de einddatum van een onderzoek? Dit kan bijvoorbeeld bepaald worden door:

- het meetdoel (als het meetdoel veranderd wordt een GLD beëindigd en een nieuwe gestart.
- De overstap op een ander meetapparaat (mits relevant). Henny zou geen knip willen leggen in een GLD als er een ander instrument wordt gebruikt. Erik geeft aan dat dit ook niet hoeft, maar het is misschien wel relevant om de verandering van meetapparaat binnen dat GLD te registreren (deel-meetreeksen binnen een GLD).

Er wordt gevraagd hoe een tijdreeks aangeleverd kan worden. Janco geeft bijvoorbeeld aan dat bij aanvullingen er soms ook andere waarden van eerdere leveringen aangepast worden. Het Standaardisatieteam kan daar in deze fase nog geen antwoord op geven. Geconcludeerd wordt dat het vaststellen van de gegevensinhoud en dynamiek van dit soort 'veranderingen' een op zich zelf staand standaardisatie onderwerp is.

Kunnen er nu al issues aangeleverd worden voor GLD?

Ja, er is een plek: <https://github.com/BROprogramma/GLD/issues>

5. Rondvraag en sluiting

Deelnemers zouden het op prijs stellen als inhoudelijke workshops gecombineerd worden met de al geplande sessies op geplande data (met name in combinatie met de online sessies). Standaardisatie zal hier zoveel mogelijk rekening mee houden.

Erik vraagt voor additionele stakeholderbetrokkenheid voor GLD (Sprint review deelname) om namen van GLD experts binnen het netwerk van de aanwezigen. Belangstellenden kunnen zich bij hem melden.

Volgende Sprint review sessie is op 11 april a.s en is een online sessie.

Benoemde acties

ActieNr.	Actie	Actiehouder	Einddatum
20190117-02	Nagaan hoe wijzigingen van vastgestelde standaard gecommuniceerd wordt	Bart jan-beheersorgansiatie BRO	Afhankelijk van in te richten beheersorganisatie
20190314-01	Delen van excelsoftware-tool voor indienen opmerkingen publieke consultatie	Frank	Zodra software gereed
20190314-02	Aanwezigen en genodigden berichten over start Publieke Consultatie incl directe download link naar catalogi	Frank	Bij start PC
20190314-03	Beoordelen en feedback geven over in GMN vast te leggen informatie over meetdoelen (vanuit GLD perspectief	Allen	Eind-datum PC

Deelnemerslijst

Voornaam	tussen voegsel	Achternaam	Bedrijf / instantie
John		Klaver	VRM levellog
Jack	Van	Velthuisen	Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant
Henny		Kempen	Provincie Gelderland
Fons	Van	Hout	Waterschap de Dommel
Sharon		Clevers	KWR
Harry	Van	Manen	Rijkswaterstaat
Janco	Van	Gelderen	Provincie Utrecht/IHW
Bart-Jan	De	Leuw	Programma BRO
Jos	Von	Asmuth	KWR
Marcel		Jeurink	Mos grondmechanica
Floris		Verhagen	RH/DHV
Frank		Terpstra	Geonovum
Annita		Vijverberg	Geonovum
Erik		Simmelink	TNO-GDN/Geonovum